

NUM. 1075

BARCELONA 18 DE AGOST DE 1899

ANY 21

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA.

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

LAS BUGADERAS Y LA REGENERACIÓ (per V. BUIL.)

—Afanyémnos, noyas; que si hem de fer net de tota la roba bruta que hi ha á Espanya ...

CRÓNICA

EMILIO MARIO

Han passat alguns anys desde que 'ls barcelonins el varem veure treballar per primera volta en lo vell *Teatro de Novedats*. Seria, si no recordo mal, l'any 71. Ell llavors ne contava 33: estava, donchs, en l'esclat de la joventut.

De bona figura, de cara expressiva, ab una veu ben timbrada y vestint ab una elegancia irreprochable, havia heretat del seu mestre 'l célebre Julián Romea ja que no 'l geni, certas maneres simpáticas y atractivas.

Aparegué representant una pessa lleugera titulada «*Belenes!*» y siguié extraordinariament aplaudit. Després representá *Marinos en tierra*, y 'l públic li tributá una ovació caurosa, d'aquellas que sols sab prodigar quan s'entusiasma de debó.

—¿Quí es aquest actor?—se preguntava tothom.

Y 'ls qu'estavan en antecedents ne donavan alguns detalls.

D. Emilio Mario no se'n diu pas: son nom verdaer es Mario López Chaves. Pero com en las provincias castellanas y altrás que no pertanyen á Castilla se troban López á cada pas, s'ha guardat lo nom de casa á casa seva adoptant un nom de guerra. Aixó d'Emilio Mario ompla mes... fa mes cartell.

Se deya també—y era veritat—que procedia de una bona familia y que havia estudiat una carrera literaria, deixantla de recó, pera ingressar en lo cos de caballería. Tampoch li feu pessa la vida militar y 's decidí per últim á emprendre la carrera d'actor. Entrá en lo Conservatori nacional, tingué per professor á n' en Romea, siguié en aquell establiment molt considerat tant per las sevas aptituts com per la seva aplicació, y 'n sortí fet un bon actor còmic ó, quan mes de mitj carácter.

El drama may el seduí... y molt menos el drama de l'escola castellana ab sas tiradas de versos rimbombants ab sas situacions sobtadas, violents, plenas d'extremitats y de crits, pedra esmoladora de las gargamellas dels comedians, que regularment, a forsa de pendres'ho á la valenta, acaban tots sent victimas de la horrible é ingrata carraspera.

Per aixó, durant alguns anys, enfront de l'escola en que 'ls Calvos y 'ls Vicos agotavan las sevas forsas representant las creacions epilépticas d'Echegaray, en Mario ab lo major descans y ab la major tranquilidat del mon se'n emportava 'ls quartos y una bona part del públich, que sempre se li mantingué fidel, especialment á Barcelona, durant las temporadas d'istiu.

Y aixó que l'actor espontáneo y flexible dels primers temps de sa carrera passá molt prompte. Per mantenirse á l'altura de l'época en que alcansava aquells grans triunfos del Teatro vell de Novedats, hauria sigut precís detenir lo curs del temps ó haver sigut dotat l'artista de aquell privilegi raríssim que tenia entre altres en Manuel Catalina, d'envellir sense semblarho. Aixís á n' en Catalina se xagenari li era permés desempenyar ab brillantés los papers de galan jove, cosa que li fou negada á Emilio Mario molt avants de cumplir sos cinquanta anys. S'hi oposava lo carnós de son rostre, lo desarrollo de sa cintura, la seva veu sonora que tant prompte havia perdut los accents frescos y juvenils. Era en Mario lo que se'n diu un senyor de bon regent, molt senyor, molt correcte y simpáctic, susceptible d'encarnar determinats papers, sobre tot els de carácter calmós y apacible (*El Cura de Longueval* y *El Amigo Fritz*), pero sas facultats de actor quedaren reduhidas á una esfera bastant limitada.

tats de actor quedaren reduhidas á una esfera bastant limitada.

Y ab tot una bona part del públich l'aplaudí sempre y fins l'admirá, demostrantli una fidelitat com pocas comedians han lograt conseguir, cristallisada en una regular fortuna, guanyada honradament.

.

Y es qu'Emilio Mario á mes d'actor siguié hábil director d'escena y habilíssim empresari.

Entre 'ls del seu ofici s'imposava per sos coneixements, per sa ilustració, per son tracte del mon, per sa caballerositat, per tot un conjunt de prendas personals sumament apreciables.

Ell formava sas companyias reclutant lo milloret que anava sortint, las enmotllava, las afinava y sabía obtenir ab ellas molt regulars conjunts, realsats per un *mise en scene* sumament cuidada, aquí ahont tan se desdenya aquest element indispensable en tota representació.

Molts de aquests actors formats y dirigits per Emilio Mario, quan se sentiren ab forsas pera volar, se li escaparen del niu, perque en aquest país y especialment en materia teatral, tothom vol ser primer y son poch y han de ser molt dócils els que 's resignin á obehir tota la vida. D'aquí tants fracassos individuals y l'estat precari del nostre art escénich, perque son molts els que privats de una inteligent direcció escénica, no 's poden veure ni sentir. Verdaderas criaturas plenas d'ínfulas y pretensions ridículas, al veure's sense caminadors, se'n van de bigotis.

No pocas vegadas Emilio Mario degué riure's interiorment de aquests Icaros de nou encuny que se 'ls derretian las alas, no á la llum del sol, sino á l'escalfor de las *candilejas*.

.

En lo concepte artístich no era l'actor que acabém de perdre un geni que s'acostés de cent lleguas á n' en Novelli, ni á n' en Coquelin.

Com á director, ab tot y 'ls seus cuidados exquisits no arribava de bon tros á n' en Paladini que 'ns mostrá fa poch las exquisitats de conjunt de la companyia de la Mariani.

Pero dintre de aquesta pobra Espanya era sens disputa 'l primer.

En qüestions de teatro es la nostra una verdadera terra de cegos, ahont el que hi veu una mica es rey; y Emilio Mario hi veyá bastant.

Sabía entendre 'l negoci teatral com ningú, y bona proba n'era 'ls formidables abonos que realisava tots els estius especialment á Barcelona. Entre certas classes de la societat barcelonina siguié sempre de bon tó assistir á las representacions de la companyia de n' Mario, principalment en los días de moda. Las senyoras sobre tot hi anavan á lluhir lo sombrero alt y plé de galindaynas, desesperació dels espectadors que s'escauhen á seure darrera de semblants baluernas.

Las obras nyonyas y sense 'l menor atreviment eran las predilectas del públich y de la direcció de la companyia. De aquestas se'n diuhen produccions morals.

L'influencia de n' Mario y sa manera de posar y representar las comedias, ha contribuít per una part á restar devots al insufrible drama declamatori; pero per altra part no ha conseguit implantar á Espanya l'escola de la verdadera naturalitat escénica. Ab l'excusa de la naturalitat mols de nostres actors resan ó murmuran los papers que desempeñan sense interessarse lo mes mínim en lo que diuhen, sense dorarhi vida, escalf, ni matissos.

En la temporada que acaba de finir hem vist no pocas exemples de aquest aplanament monótono y

ELS QUE SE 'N VAN

descuidat lo mateix en la companyia que treballava al Lúrich que en la que funcionava á Novedats.

Ellas ens feren concebir lo trist pressentiment de que aixís com Emilio Mario sigué una atenuació considerable del seu mestre Julián Romea, molts dels actors que quedan no poden ser mes que una considerable atenuació del seu mestre Emilio Mario.

Estém realment en plena época de decadencia.

P. DEL O.

FULLETAS

I

La nit que per els carrers
te vares perdre, sens dupte,
per lo que de tú m' han dit
vas resultarne *perduda*.

II

Ara 't donaré un consell,
puig me 'l vares demanar:
'Las novias pocas y... lluny,
y la millor novia... cap.'

III

Allí about hi ha més amors,
me van dir qu' era en lo cel,
je vaig contestar que sí,
en qualsevol cel... *obert*.

IV

Ab frunció 't veig plorar,
ab content te veig patir,
y alegre 't veuré morir...
perque 'm vares enganyar.

V

Per lo *pudor* mentit que t' encadena
no vols anar al ball tan escotada;
no tinguis *pudor*, no, que á la qu' es nena,
se la despulla sempre ab la mirada.

JOAN OLIVA BRIDGMAN.

UN DESCUBRIMENT EXTRAORDINARI

Mister Flist es prou conegut del mon enter per-
que siga necessari presentarlo als nostres lectors.

(Fot. de ANTONI ESPLUGAS)

EMILIO MARIO, en *El cura de Longueval*.

Individuo de las mes reputadas academias, professor honorari d' Oxford, autor de cent obras popularissimas com *Las maravellas del mon microscópich* y la célebre *Psicología de las formigas*, la seva fama, trompetejada per las mes importants revistas inglesas, es universal.

Pero mister Flhist no es d' aquells generals victoriosos que 's dormen sobre 'ls llorens. Mogut per sa activitat vertiginosa y trobant en la investigació dels secrets de la naturalesa la única aplicació digna de la inteligencia humana, camina de conquista en conquista y de triunfo en triunfo, y apenas extingits los aplausos ab que 'l públich inteligent premia la seva última invenció, torna á emocionarlo ab un descubrimient nou ó ab una nova teoria que conmu en sos fonaments lo grandió edificij de la ciencia.

Lo seu derrer treball, presentat á primers d' aquest mes á la *Societat d' inventors* de Londres, ha deixat estupefactes als sabis de la Gran Bretanya.

Al anunciarlo mister Flhist, lo mon científich llansá un crit de sorpresa.

—He inventat—digué l' ilustre físich—un procediment pera ensenyar de llegir á las moscas.

Si l' afirmació hagués sortit d' un' altra boca, las academias de Londres se 'n haurían rigut y haurían enviat senzillament á passeig al desequilibrat bromista. Pero dihentho mister Flhist, com duptar de sa paraula sempre verídica y en molts ocasions fins profética?

En tota la ciutat no 's parlava d' altra cosa que del nou invent. Los diaris publicavan la noticia en letras grossas; el *Times* insertava un article de dugas columnas, plé, ja que no d' explicacions, que no podia donar, d' enginyosas conjecturas; el *Morning Post* prometia un suplement extraordinari el día de la proba oficial del descubrimient y el *Black and White* posava en sa primera página una graciosa caricatura del inventor, rodejat d' un aixám de moscas llegint el *Paradis perdit*...

La sessió de la *Societat d' inventors*, en la que l' infatigable sabi havia de presentar lo seu descubrimient, devía celebrarse precisament de día. Era una condició imposada per mister Flhist.

HOME PREVINGUT...

—¿No diu que las que portan la peste bubónica son las moscas? Crech que aixis no podrán posársem al cap.

—Las moscas son mes prácticas y discretas que 'ls homes—havía dit lo gran inventor:—á entrada de foch se 'n van á retiro y no están per llegar.

Vingué per fi lo moment ab tanta ansia esperat. La *Societat d' inventors* obri las sevas portas á un públich escullit, la flor y nata del món científich, y mister Flhist aparegué en la sala de sessions.

Pero, al arribar á aquest punt, cedim la paraula á un gran diari de Londres, qu' es el que ab més fidelitat dona compte del acte:

«Lo saló está ple de gent... y de moscas: sense ellas no 's podría fer res.

«Lo doctor Flhist, qu' es saludat, al pujar á la tarima, ab una entusiasta salva d' aplausos, testimoni de la fe ab que s' espera la exposició del seu descubrimient, fa tancar totas las portas y finestras; totas, menos una.

—«He anunciad—diu ab veu solemne y reposada—que faria llegar á las moscas, y vaig á cumplir la meva promesa.

«No esperéu—continúa dihent—sentirlas congegir ni pronunciar las paraulas. Los órganos vocals d' aquests animalets no 'ls permeten produhir altra cosa que sonidos inarticulats, y contra las lleys de la naturalesa ara com ara no tenim med'is per lluytarhi. Las moscas murmuran, remorejan, pero no parlan.

«¿Cóm ho faré, donchs, pera demostravros que llegeixen? D' una manera senzillissima. Escribint algunas paraulas en un paper, y presentantlo á las moscas que tenim l' honor d' albergar en aquesta sala. La seva actitud y la seva conducta portarán inmediatamente al vostre ánim l' absoluta seguretat de que tots aquests insectes han llegit, han entés los que davant de vosaltres vaig á escriurels.

«¿Bastará aquesta proba pera deixarvos convenuts?»—

«La sala respón ab un sí unánim. Mentres resulti evident que las moscas llegeixen la paraula escrita ¿qué més pot demanarse al talent del home que logra realisar aquest miracle?»

«En mitj del més sepulcral silenci, lo doctor Flhist obra un tinter portátil que duya á prevenció y prenent una fulla de paper, escriu en caràcters molt gruixuts—no sabém si per comoditat dels concurrents ó de las moscas—las següents paraulas:

«*Moscas qu' estéu en aquesta sala, feu lo favor de sortir d' aquí inmediatamente.*

«¡Prodigiós y may vist espectáculo! Apenas l' ilustre sabi s' ha aixecat ab lo paper á la má, exhibint en totas direcciones lo que acaba d' escriure, las moscas, com mogudas per un ressort, alsan el vol, s' arremolinan y després de un moment de vacilació, buscan la finestra, l' única finestra que ha quedat oberta, y surten al carrer furientas com una perdonada.

«No 's pot duptar. Los moscas ni sospitavan que havian d' anarsen. Ningú 'ls ha dit res. Unicamente mister Flhist per medi de la escriptura els ha manifestat lo que havían de fer. Ergo han llegit.

«¡Honor á la ciencia! ¡Gloria al sigle dinou! ¡Hurra pel gran sabi, orgull d' Inglaterra!»

Ponderar la impresió, la inmensa sorpresa que aquest descubrimient ha produhit á Londres es poch menos que imposible. Las consecuencias y aplicaciones que del invent podían treurers, no 's dihen per ara; pero tothom reconeix que 'l mon ha donat un gran pas per una vía fins avuy desconeguda.

Per supuesto que no faltan envejosos que tractan d' entelar la gloria del insigne professor honorari d' Oxford, posant reparos y objecciones al seu invent.

Fins hi ha qui assegura que tot l' intringulis del secret consisteix en la tinta que 'l famós sabi emplea, en qual tinta—dihen—hi ha disolta una nova

EXPOSICIÓ HUMORÍSTICA DELS «ANTICHS GUERRERS»

Gran tapis alegórich.

Una parada de melons.

Romeó y Julieta.

La empresa de llimpiesa *El Sol*, netejant la lluna.

(Fotografias de LA ESQUELLA)
Quatre maduixas, un kilo.

sal, d'olor imperceptible per l'home, pero que las moscas no poden resistir ni á vint metros de distancia.

—¡Naturalment que las moscas que hi havia á la sala van fugir!— exclaman aquests:—pero lo mateix se 'n haurían anat escrivint: *Feu lo favor de sortir desseguida*, que posant: *No us moguéu que pendréu xocolata*.—

¡Desahogos del despit y de las malas pasiones!...

¡Com si 'l talent de mister Elhist no fos universalment reconegut .. y com si, de tots modos, lo seu últim invent no fos un magnífich remey per espantar las moscas!

A. MARCH.

UNA EXPOSICIÓ HUMORÍSTICA

Es digna de ser visitada la que acaba d'inaugurar la Societat *Antichs Guerrers*. Y no un sol cop, porque ab aquesta exposició passa lo que ab las begudas agradables: després d'haverlas tastat, no hi ha ningú que no exclami:—¡Tornemhi!

La veritat es que ab una sola visita no hi ha manera de veure res: tanta es la varietat d'objectes reunits en las nou ó deu salas de que consta la humorística exposició.

En ella hi abundan la sal y 'l pebre: sal devegadas en tarrós, y pebre del mes picant. Las alusions polítiques d'actualitat apareixen per tot arreu, disfressadas baix las formas mes raras é inesperadas. Si 'n Villaverda donava una volteta pels salons dels *Antichs Guerrers*, de fixo que 's partiria de riure... y hasta potser se li trencaria 'l cor y rebaixaria 'ls pressupostos.

Una de las seccions mes complertas y graciosas del certámen es la de pinturas. No tenim temps ni espay pera intentar la descripció dels xeixanta ó setanta quadros qu' en ella s' exhibeixen, y entre 'ls quals sobressurt una *marina* modernista que per sí sola val la visita á la Exposició; pero per las mostres, escullidas al etzar, que figuran en aquest número, podrá el lector formar-se una idea del salero ab que 'ls *artistas Guerrers* manejan el pinzell y la sátira.

En l' estat actual d' Espanya, creyém que aquesta *Exposició* es un acte filantrópic de primera magnitud. Una de las obras de misericordia mes importants y trascendentals es la que aconsella *divertir als qu' están tristos*.

Los *Antichs Guerrers* ab la seva *Exposició* han fet una hermosa aplicació d' aquest precepte.

—¡Trayéu aixó d' aquí, farsants! No vull que 'l meu cor serveixi de jugueta per las vostras moixingas.

Ja 'n poden sentir vostés de melancolia al entrar en aquella casa: al sortirne, no 'n tinguin dupte, estarán curats.

LO FABRICANT DE MENTIDAS

Es mes llarch que una garrofa de las qu' éll tira sovint;

EL PRIMER QUE PROTESTA

va tronat, la balla magre y enrahona mes que sis.

Com que gasta molta nyonya y es amich dels embolichs, tot sovint fa de *sonámbul* per guayá 'ls diners dormint.

Per fer de fals testimoni mes de cent cops ha servit y també tirant las cartas enganyo algun infelís.

Pel séu nom no l' anomena

may ningú;
molts amichs d' ell quan lo véuen
sols li eridan:—¡Hola, tú!—
Alguns altres que son sempre
los més gats
ab sobre-noms l' anomenan
molt salats;
puig li solen dir:—*Garrofa,*
menti der,
boladista, gran trapella,
trapisona y trapaser.

Parlant d' ell també, ab motiu,
no falta tampoch qui diu
que un farsant sempre será
y que mentint morirá.

LA BANDA MUNICIPAL AL PARCH

Ja al fabricant de mentidas
coneixéu;
si voléu,
també cosas aixeridas
d' ell sabréu.

De tornar feya y l' astut
diu que l' torn va deixá un día
perque molta por tenia
de tornarse geperat.

Y, com que lent bolas rich,
diu que 's teya sent torané,
per 'xó es que ara, també,
de las bolas es amich.

Mes tart feya d' aucellayre,
(segons diu ell,)
y de guatllas si volia
diu qu' en la Rambla n venia
un reguetzell.

Perque ara no 'n ven no explica
may lo motiu;
pero si que niugú ignora,
que guatllas diu á tot' hora:
iguatllas ell diu!

També 'l poca-solta
conta alguna volta,
que un burro molt magre
per gust va comprar,
y per atiparlo
d' un cop y engreixarlo,
¡deu sachs de garrofas
li va fer meniar!
y en menos d' un día
tal com ell volia
se li va engreixar.

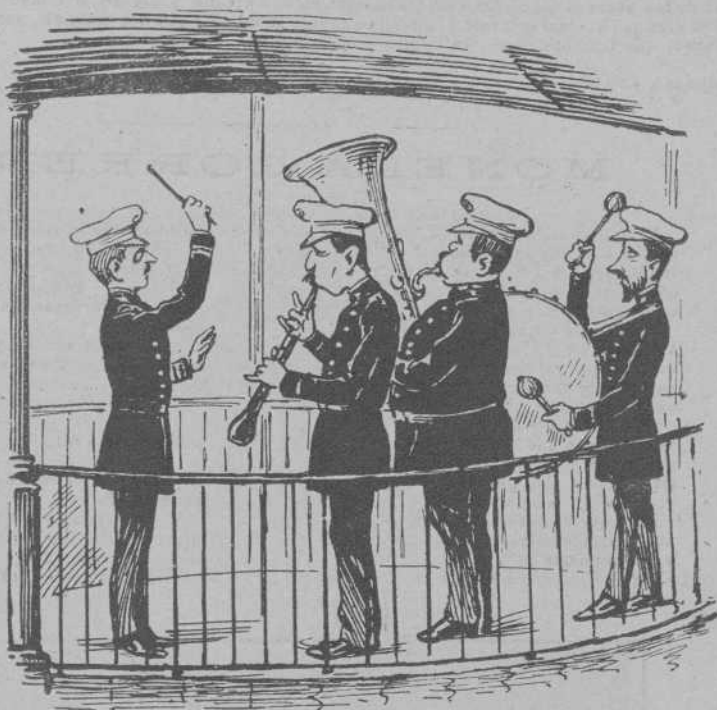
Mes un burro es la persona
que creu sempre lo qu' ell diu
y garrofas son las cosas,
que ab afany conta sovint.

Lo qu' ell diu ja de memoria
prou sabéu;
si voléu
un salat fet de sa historia
sentiréu.

Lo gran estrofa—cert demati,
molt fort cridava—desde 'l seu pis:
—¡Per, Deu, socorro!—¡Vehins veniu!
¡Correu, que 'm roban—uns lladres viels!—
Y ben depressa,—sentint tals crits,
plens de coratje—los bons vehins,
al pis entravan—ben decidits
per matá 'ls lladres—sens fer burgit;
mes ell veyentios—aixi 'ls va dir:
—Vehins tornéusen—del tot tranquils
perque es mentida—lo que jo he dit.
¡Que 'n sóu de tontos!—¡Sortiu! ¡Sortiu!...—
Pero pensantse—riure un bon xich,
sobre séu quéya,—tot d' improvis,
una gran pluja—de cops y crits,
que van deixar-lo—molt atordit,
y encesos d' ira—los bons vehins
despres d' haverse—venjat van dir:
—May mes ausili—darem al vil,
que ab tal descaro—mentidas diu.—
Y aixis van ferho;—puig una nit
per cert tenia—lladres al pis
y quan ell déya:—¡Veniu, vehins!
¡Corréu que 'm roban!—¡Per Deu, veniu!
Sens bellugarse—per res del lit,
los vehins déyan—del tot tranquils:
—Quina mentida—mes grossa diu!
¡No siguéu tontos!—¡Dormim! ¡Dormim!

Ja al fabricant de mentidas
lo que li passa veyéu;
aixis, donchs, ja que ho sabéu,
may sas burlas atrevidas
imitéu!

FRANCISCO LLENAS.

No s' alarmin: si aquí veuhen
de costum tan poquets professors,
es que 'ls altres son á fora....
á tocar per las festas majors.

TIVOLI

S' ha acabat la temporada y s' ha acabat dignament: ab la representació d' algunas sarsuelas de la época en que encara la gent tenia gust y bon sentit.

La reproducció del famós *Barberillo de Lavapiés*, sobre tot, hauria de fer pensar una mica á las empresas. ¿No 'ls diu res l' éxit alcansat per aquesta obra, després de vint anys de retirada de la escena? L' agrado y la satisfacció ab que va escoltar-la 'l públich ¿no 'ls demostra que aquest es encara susceptible d' esmena y que una concienzuda resurrecció del riquíssim repertori antich de sarsuela podria treure al teatro de la escabrosa vía per ahont avuy camina tropessant á cada pas?

N' estém segurs; un empresari atrevit é intel·ligent que iniciés aquesta evolució prestaria un gran servey al art y guanyaria diners. L' estragat paladar del públich reclama descans, abstinencia absoluta de xuleria, porqueria, policia y toreria teatral. Y ¿ahont trobará descans millor que en aquest brillant repertori del qual *El Barberillo de Lavapiés* es un dels representants més simpáticos?

GRAN-VIA

Aixó marxa. Després de la *Bella pifumiera*—prescindint de *La filla de Mustafa*, que com ja diguerem, no ha fet fortuna—ha vingut *Mio príncips*, opereta en tres actes del mestre Audrán. El crescendo no pot ser més ràpid ni

mes marcat. ¿Qué vindrá darrera d' aquesta obra? *Il palazzo... del carrer de la Mare de Deus*
 La obra es verda á tot serho. Pera donar una idea de la naturalesa del argument, bastará dir que part de las escenas del tercer acte tenen lloch en una arcoba, y alguna d' ellas sobre d' un llit.
 Per cert que al alsarse 'l teló y apareixe aquest moble als ulls del públich, esclatá un formidable aplauso, que ben interpretat volia dir:— «Molt bé!aixó es aixó!»

Apaga y vámonos.

N. N. N.

MONEDA CORRENT

El ball es molt animat,
 no 's veu ni una cara trista
 tan bé de Deu s' hi ha ajuntat
 que presenta tot plerist
 un magnífich cop de vista.

Mentres la orquesta comensa
 á rompre y per l' espay llensa
 notas de un wals molt ayrós,
 parellas de balladós
 per l' espay van cofonentse.

De la multitud aquella
 vaig destacá una parella
 que ballan poch á poquet;
 ell es jove y molt guapet
 y guapa y joveneta ella.

Segú que enamorats viuhén,
 puig parlant baixet somriuhén
 y 's van mirant fit á fit.
 Vaig á sé un xich atrevit,

vull escoltar lo que diuhén.

—Avuy t' hi estat esperant.

—De veras?

—Fins á las sis.

—Y demá tardarás tant?

—No.

—No t' acostis aixis
 que la mare está mirant.

.... ..

—M' estimas molt?

—Tú dirás,

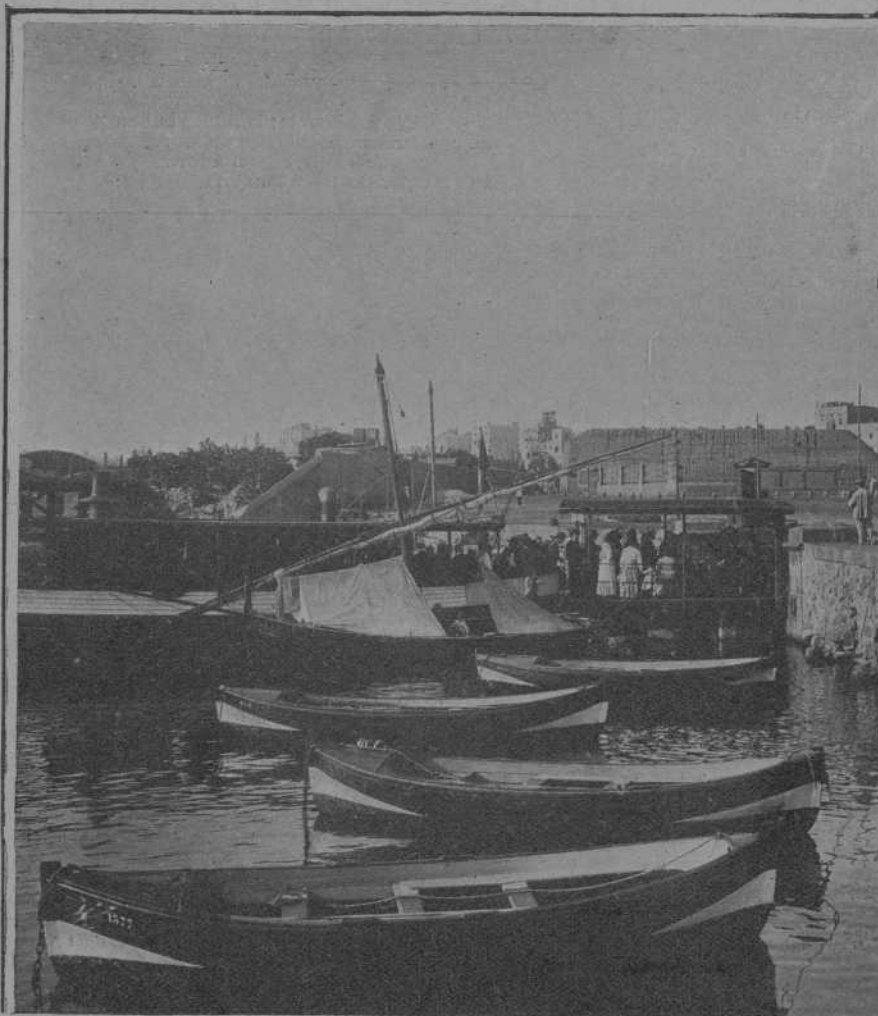
més que tú á mi.

—Que empatollas;
 avants no m' estimarás
 tant com jo...

—Uy, aparta 'l nas
 que m' estás fent pessigollas.

.... ..

—Que!hi pensas gayre tú ab mí?

Una golondrina desembarcant banyistas al *Rebaix*.

UN DRAMA AL BOSCH

Lema que bé podria canbiarse pel de «Reberé.»

Per aquella lley comercial que ordena que després de un *venciment* vinga el pago ó el *pego* ab lo seu corresponent *rebut*.

A ningú s'escapa la significació provocadora de certes manifestacions insensatas que ni 'l mérit tenen de l'originalitat.

No deixa de ser singular que las monjas del carrer de Fortuny y 'l fabricant de casullas de la Plassa de la Mercé hajan tingut empenyo en demostrar que l'heretje Darwin tenia rahó quan sostenia que l'home descendeix del mico.

Y si no l'home 'l neo. Animal de imitació y que ademés sol prestarse ab molt gust á que 'l fassin ballar.

En aquest punt els jesuitas fan de *francutes*.

La víctima, el butxí y 'ls estira cordetas.

L'arcalde, á Camprodón: lo ministre de Gracia y Justicia á Caldas de Malavella.

Lo Doctor Robert á respirar els ayres purs y frescos de aquella vila pirenenca.

D. Manuel Durán y Bas á alternar el régimen de las bledas sufregidas ab las tomas d'aygua carbonatada.

A l'un y al altre 'ls hi desitja LA ESQUELLA DE LA TORRATXA un felís estiuheig.

Lo Doctor Robert va ser rebut per la colonia de Camprodón ab grans mostres d'alegría, donantse ab tal motiu algún crit d'aquells que á n' en Romero Robledo li fan treure foch pels caixals.... postissos. Per si no ho sabíen els diré que quan, vol tractor de cosas de Catalunya, l'antiquerá se 'ls posa de pedra fognera.

A n' el Sr. Durán tots els jutjes municipals de la comarca acuden á prestarli acatament. Algú que ha

tingut ocasió de veureho m'assegura que l'establiment de Caldas aquests días sembla un pessebre, fent el ministre de Gracia y Justicia 'l paper de Niño.

A pesar de lo qual, quan á entrada de foch se'n va á la nona se troba estremadament cansat y marejat.

L'altre día va fer la següent frase:

—Pobre de mí condemnat á anar de Polavieja á Malavella!... Ay! ¡Quí pogués treure's cinquanta anys de sobre!...

Una nota bilbaina.

Per la celebració de las festas de aquella vila va prepararse una corrida de toros, y bastá anunciar que en ella hi pendrian part en Guerrita y en Mazzantini, fias ara en-mistats, perque 'ls *chimbo* (*) van disposarse á vessarho tot.

La proba es que als pochos días de obert l'abono, en la taquilla de la Plassa s'havian recaudat 130,000 pessetas.

Jo ja ho veig.

¿Qué 's figuran qu' es poch aixó de que dos prínceps del toreig renyits á mort, tot de un plegat se reconcilthin, prestantse á treballar plegats davant de un públich?

¿Qué té que veure l'abrás de Vergara ab la reconciliació de 'n Guerrita y en Mazzantini?

Aquest, aquest es el gran succés del dia!...

Aixó es la *reconcentració tauromàquica* molt mes trascendental que la *reconcentració democrática*.

De manera que si ara no 'ns regenerém, ni may.

Y á propósit del espectacle nacional.

Que las corridas de toros han pres á l'fransa carta

(*) Chimbo es lo nom que 'ls viscalhins donan als fills de Bilbao.

de naturalesa, ho sab tothom, y aixó sols es un motiu de orgull per la nostra rassa.

Pero en la vehina República, ahont la festa de las banyas conta ab tan decidits y entusiastas partidaris, ara 's preparan á realisar un espectacle *sui generis* que no pot menos de cridar l' atenció del mon civilisat.

Se tracta de unir en una sola manifestació artística els espléndits primors de la música de Bizet y la lidia de toros braus: exhornar ab una corrida de veras la representació de la *Carmen*.

Tal es lo que s' han conjuminat uns empresaris de Tolosa. En l' acte quart, quan D. José mata á Carmen, apareixerá una corrida de toros al natural, y en lo vibrant lamento de l' orquesta s' extingiran á un temps l' última ranera del toro y l' darrer sospir de l' ayrosa cigarrera sevillana.

Y encare dirán que ab la música s' endolceixen las costums!

En l' última sessió celebrada per l' Ajuntament va fracassar lo conveni ab els sabonaires.

Un d' ells deya:

—Sembla mentida.... ¡Tant sabó que hi havíam posat!

A lo qual li va respondre un práctich de la casa:

—Per aixó mateix. Ab tant sabó l' conveni va rlliscar y 's va rompre la nou del coll.

L' arcalde de un poble de la costa viscahina va decomisar los pans de un forner perque tenfan mes pes que l' que havian de tenir.

Aixó que á primera vista sembla un abús de autoritat, no es mes que un rasgo de carinyo paternal.

Perque lo que li diría l' arcalde:—No vull que t' arruinis, fill méu: no vull que t' arruinis!....

Bé recordará tothom qu' en Silvela discutint ab en Cucurella va fer la formal promesa de que en lo successiu los telegramas redactats en catalá tindrian curs en las oficinas telegráficas.

Donchs hi ha qui ha fet la proba, y s' ha quedat ab lo telegrama als dits, escoltant al oficial colocat darrera de la reixa:

—Vd. dispense: no tenemos orden.

* * *

De manera que ha vingut l' istiu y en Silvela al girar l' esquena per anarse'n á pendre la fresca, no s' ha recordat mes del assumpto.

Obligació té 'n Cucurella d' enviarli un telegrama concebut en los concisos termes següents:

«Y donchs qu' hem de fer?»

Perque, vaja, es molt trist per en Cucurella veure als catalanistas *enragés* mirantse'l ab rialla metafisica y dibentli:

—Ja ho veu, ni aixó dels telegramas que 'ns havian promés ens concedeixen!

Al Passeig de Gracia, un de aquests dias de calor xafogosa, dos amichs sostenen la següent conversa:

—Aixó no es viure!....

—No me'n parlis.

L' un y l' altre s' aixugan la suor que 'ls regali-ma cara avall, y alsant els ulls al cel veuhen un gran núvol negrós en vías de formarse.

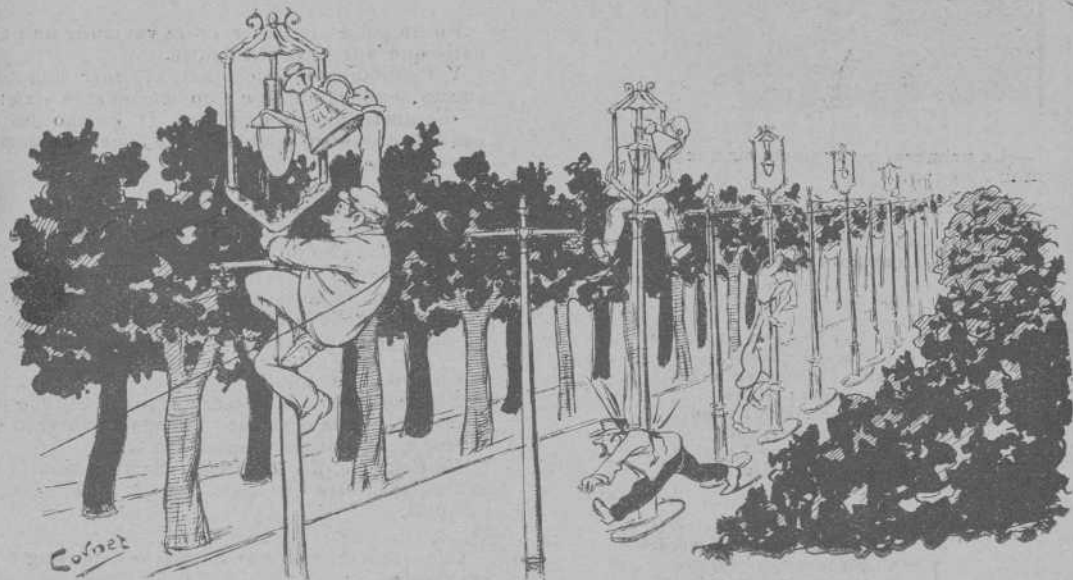
Un dels dos el contempla llarga estona, esperant en va que cayga la primera gota de pluja. Per últim, cansat d' aguardar exclama:

—No vull mal á ningú; pero al veure á n' aqueix núvol, no puch menos de exclamar: «Aixís *reventessis!*»

EPÍGRAMAS

—Lo sen noy gran, senyor Biura
l' ha dada en fer burla y riure
de mí, y creguí.... estich qu' eselato.
—¡Qué hi farà don Honorato!

LA GRRRAN ILUMINACIÓ ELÉCTRICA DE LA GRAN VÍA

—El públich sembla que 's queixa
ab moltíssima raho....

¡Potser tiranthis un xich d' oli
farán més bona claró!

Á PUNTA DE DÍA

—¡La primera! Avuy puch dir que jo estreno l'aygua.

—¿Qué hi faré? Que un día 'l mato y aixís apendré de viure.

CRACH.

En Pau y en Pep disputavan, y, enrabiat lo primer,
—Callo, per no parlá ab cafres—
á n' en Pepet li digné;
y volguent aquest l' insult
retorná imediatament,
contestá al punt:—El qui parla
ab cafres, será vosté.

E. SALETA.

—Está ben bo, don Eduardo?
—Sí: per mal may he jagut.
—Donchs gasta bona salut.

—¡Qué tinch de gastar!... La guardol
NOY DE LA FÁBRICA.

Ma tia, perque no paga
la volen treure del pis
y m' ha dit que avuy es muda.
—Es muda y dius que t' ho ha dit?

B. S. B.

Don Pau no menja, ni dorm,
per coleccionar insectes.
Cert día dintre al seu pis
cassá una papalloneta,
y mentres la contemplava
entre sas mans presonera,
la Tuyas desde la cuyna
digué á la criada:—Pepa,
ves qu' es lo que te aquell ximple
tant rato entre mans. Y aquesta
va respondre decidida:
—Senyoreta, es una bestia,
ANTÓN DEL SINGLOT.

QUENTOS

En un poble de tercer ordre va morir un personatge que 's trobava allí de pas.

Y 'l periódich de la localitat, al donar compte del succés, publicá un article que comensava aixís:

«El ilustre hombre público, D. Fulano, ha dispensado á nuestro pueblo la alta honra de morir en su recinto.»

Díalech cassat al vol:

—Hola, noy ¿tú aquí? ¿Y la teva dona?

—¡Cóm! ... ¡No ho sabs!

—No sé res.

—Fa mes de dos anys que no li veig la cara.

—¿Y aixó? Vos haven separat?

—No; pero se la pinta horrorosament.

Una lliadó de moral:

Lo Professor:—Suposém que tinch el rellotje en mal estat, y que sabentho, 'l vench á bon preu á un amic ¿quina estima tindrian per mí?

Un deixeble, *fin de siècle*:—Sempre tindria mes estima per vosté que per l' estúpít que li hagués comprat.

Un jove s' ofereix á acompanyar á passeig á una senyoreta.

—No pot ser—diu la mamá.
 —Donchs digui, senyora, que vosté no 's fia de mi.
 —Sí, senyor: de vosté me fio molt.
 —Llavors serà que no 's fia de la seva filla.
 —També 'm fio d'ella.... De qui no 'm fio gens ni mica, es dels dos junts.

En un wagó de ferro-carril.
 Mentres un passatjer fuma, una senyora estus-sega.
 Per últim ella 's decideix á empendrel, y li diu:
 —Dispensi: no puch resistir l' olor del cigarro.
 —Aixó ray—diu lo fumador, tirant la burilla per la finestreta—encendré la pipa.

A un metje li deyan:
 —Tant mateix la seva professió deu tenir horas ben amargas.
 —Per qué?
 —Per exemple: quan visita á un malalt, tenint esperansa de que 's curará, y tot de un plegat, burlant las sevas previsiones y 'ls seus remeys se li mor'.
 —Sí, es cert, no dona cap gust; pero fins en aquests cassos hi ha un consol. El de pensar que á qualsevol dels meus colegas, al mateix temps que á mí un, se n' hi poden haver mort dos.

En un café:
 —Mosso: l' aygua de aquesta ampolla es molt tébola.
 Lo mosso:
 —No ho cregui pas: l' aygua es ben cristalina y se la pot beure ab tota seguretat. Aquí lo que hi há es que la botella es bruta.

Se parla de un célebre oculista que s' acaba de retirar de la carrera després de realisar una gran fortuna.
 Y din un mala llengua:
 —No es extrany que s' haja enriquit, perque las sevas consultas costavan sempre un ull de la cara.

Parlan de una nova enciclica del Papa, y un aficionat al sport exclama:
 —Cicli... encicli... ciclica!... ¡Ves qui lo havia de dir que 'l Papa á la séva edat se dedicaria al velocipedol!

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Au-re-ne-ta.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Camí—Mica.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*L' apotecari de Malgrat.*
- 4.ª TERS DE SILABAS.—

TA	BA	CO
BA	CA	LLA
CO	LLA	RET
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Rafel.*
- 6.ª GEROGLIFICH.—*Un dallabaix.*

XARADAS

I
BANYÍSTICAS

—¿Y vosté, que no 's banya, Esperanseta?
 —Jo no m' hi banyat may.
 —¿Formal?
 —Cinck dos;
 fins crech que me total.
 —Vaya una trota:
 donchs no sab pas vosté 'l qu' es deliciós...
 (ni 'l qu' es anar de dintre un xiquet neta).

•••
 —Mira, mira, aquella dona que bé que neda, Badó.
 —Preném el patinadó y anem 'hi.
 —Es una jamona.
 —¡Ah; y dels homes no s' aparta.
 —Sembla que está molt molsuda.

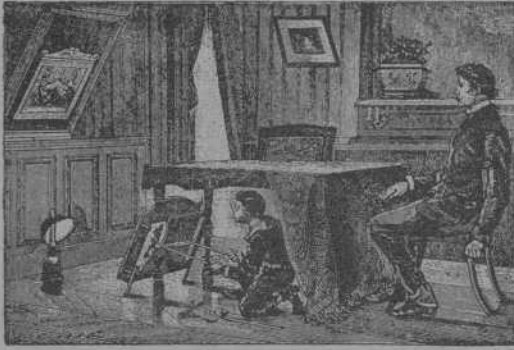
EN REMULL

—¡Si sapiguessen lo frescas qu' estém!...

DISTRACCIONS CASULANAS

(De l'obra Tom-Tit, de la casa E. Capdeville.)

UN TEATRO EN UN MIRALL

Es tan clar y plé de detalls lo dibuix que ara tenen á la vista, que sense gayres explicacions queda exposada la combinació del joch.

A la paret s'hi penja un mirall inclinat; al davant s'hi posa una taula ab un tapet que penja per tot arreu, menos per la part anterior. Al peu de la taula s'hi ajeu un teatret infantil, inclinat de modo que s'reflecti en el mirall, y entre 'l teatret y la paret s'hi posa un quinqué ab reverbero.

L'operator s'amaga sota la taula y movent las figuretas, qu'están fixadas als extrems d'uns bastonets y s'introduheixen en escena per unas oberturas convenientment practicadas en la decoració del fondo, l'espectador, assentat darrera de tot, se fa l'ilusió de que veu lo teatret en el mirall.

—Girém noy; que ea més peluda
que 'l mateix Joan Tersa-quarta.

—Apa nenas, pujém tots al eléctrich
que hi serém més aviat.... ¿ja esteu?....

—Sí, mamá.

—¿Ja tens el maletí, tú, Rosalia?....
¿Y tú ahont tens la sombrilla, Mariana?
¡Quina caló!.... Aquí un hom s'hi dos-tercera.
Ay, ay.... ¿ahont som?

—¿No hu veu?.... som cinch la Rambla

—Escoltí, conductó....

—Digni, senyora.

—¿No va als banys?

—No senyora: aném á Gracia.

—¿Qué es vosté que dona 'ls quartos?

—No senyó, no, que jo 'ls prenh.

—Vull dí 'ls quartos de banyarse,
¿sab?.... no quart-tres.

—Ja l'entench.

¿Quants ne vol?

—Un; ¿que val gayre?

—Se'n farà mitja pesseta.

—Pro 'l vull grandet.

—¿Que son molts?

—No més jo y la bicicleta.

—Vosté també per 'quí, senyó Matias?

—Ja aquí hi vinch á banyarme tots els días.

—¿Y ahont va ab tan cotó fluix cinch las orellas?

—Deixim segona; som máximas vellas;
anant ab las orellas ben tapadas
no sento si las ayguas son saladas.

Cullit al vol. Sentats sobre la sorra
aixís parlan dos tipos cinch la platja.

—Jo 'm banyo perque 'l bany em dona forsa.

—Donchs jo 'm banyo perque 'm dona la gana.

—Cóm li proban 'ls banys, donya Pauleta?
sembla que está un xich més aixerideta.

—Ay, filla; n'hi pres tres y 'l qu'es per ara
no vull cinch-na-quart més; em desespera;
estich pitjor.

—Be fa prou bona cara;
¿que 'ls prenia ab escrípol?

—No, ab banyera.

Al darrera de la porta
de un quarto dels Orientals
vareig dos-quart aquets versos
que 'ls copio per lo... animals.

•Si acás vols agafar gana
•després de un bany general
•compra un matalas de llana
•á la plassa de Santa Ana
•número.... tants, «La Formal».

J. STARAMSA

II

Una nit molt hu-dos-terça
vareig doná una total
á casa la Quart-tercera
que 'm rebé de molt bon grat.

J. AUBERT MANENT.

ANAGRAMA

Quan arribarem á Tot
jo y 'l noy de ca'n Vidal
armarem gran esbalot
perque lo taberner Cot
va da'ns un vi molt total.

P. SALOM MORERA.

TRENCA-CLOSCAS

PERRE COBIL

ROMA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo
títul de una aplaudida sarsuela castellana.

MELÓN CANSADO.

LOGOGRIFO NUMERIC

1 2 3 4 5 6 7 8—Nom de dona.
5 6 3 2 3 3 8—Possessió espanyola.
6 5 2 3 2 8—Nom de dona.
6 3 6 7 8—
5 4 7 8—Animal.
8 7 8—Nom de dona.
4 5—Arbre.
3—Consonant.

J. TORRENT Y M.

GEROGLIFICH

×
P I I I
L I I
T I I

FABISTOLETS.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asaito, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

EL TOCADOR MODERNO

RAMILLETE DE 300 RECETAS

POR J. MONTANER GRIVÉ

Un tomo 8.º Ptas. 4.

PEDRO VALSECCHI

EL MODERNO DESTILADOR-LICORISTA

AGUARDIENTES, JARABES CERVEZAS, VINOS Y VINAGRES

CONTIENE MÁS DE 2,500 FÓRMULAS. | Un tomo 8.º Ptas. 6.

EL ALGARROBO

Su descripción, multiplicación, cultivo, zona, enemigos que tiene, utilidades que reporta y cuanto se refiere con el conocimiento de tan útil árbol.

POR JOAQUIN BASSA

Un tomo 8.º, Ptas. 2'50.

REMEYS CASULANS

PER M. Romeu Guimerá

— LICENCIAT Y DOCTOR EN MEDICINA Y CIRUGIA —

Un tomo 8.º Ptas. 1.

LA BOGERIA

NOVELA DE

NARCÍS OLLER

Preu 3 ptas.

ALGO

COLECCIÓN DE POESÍAS
de J. M.ª Bartrina
Edición ilustrada
POR J. LUIS PELLICER
Precio 2 pesetas.

UNA PROCESION

Album de caricaturas en color por FRADERA
Precio Ptas. 1'50

TRATA DE BLANCAS

NOVELA MÉDICO-SOCIAL

por EUGENIO ANTONIO FLORES

Un tomo 8.º, Ptas. 3.

CRITON

Hágase ejército

INFANTERÍA • CABALLERÍA • ARTILLERÍA

Un tomo 8.º Ptas. 2.

APELES MESTRES

LLIBRE D' HORAS

Preu 1 pesseta.

ANUNCI

JUAN VALERA

MORSAMOR

Un tomo 8.º, Ptas. 4

JORGE OHNET

EL CURA

DE

FAVIERES

Un tomo 8.º, Ptas. 3'50

RÍO

REVUELTO

POR

A. PEÑA Y GOÑI

Tomo 67 de la

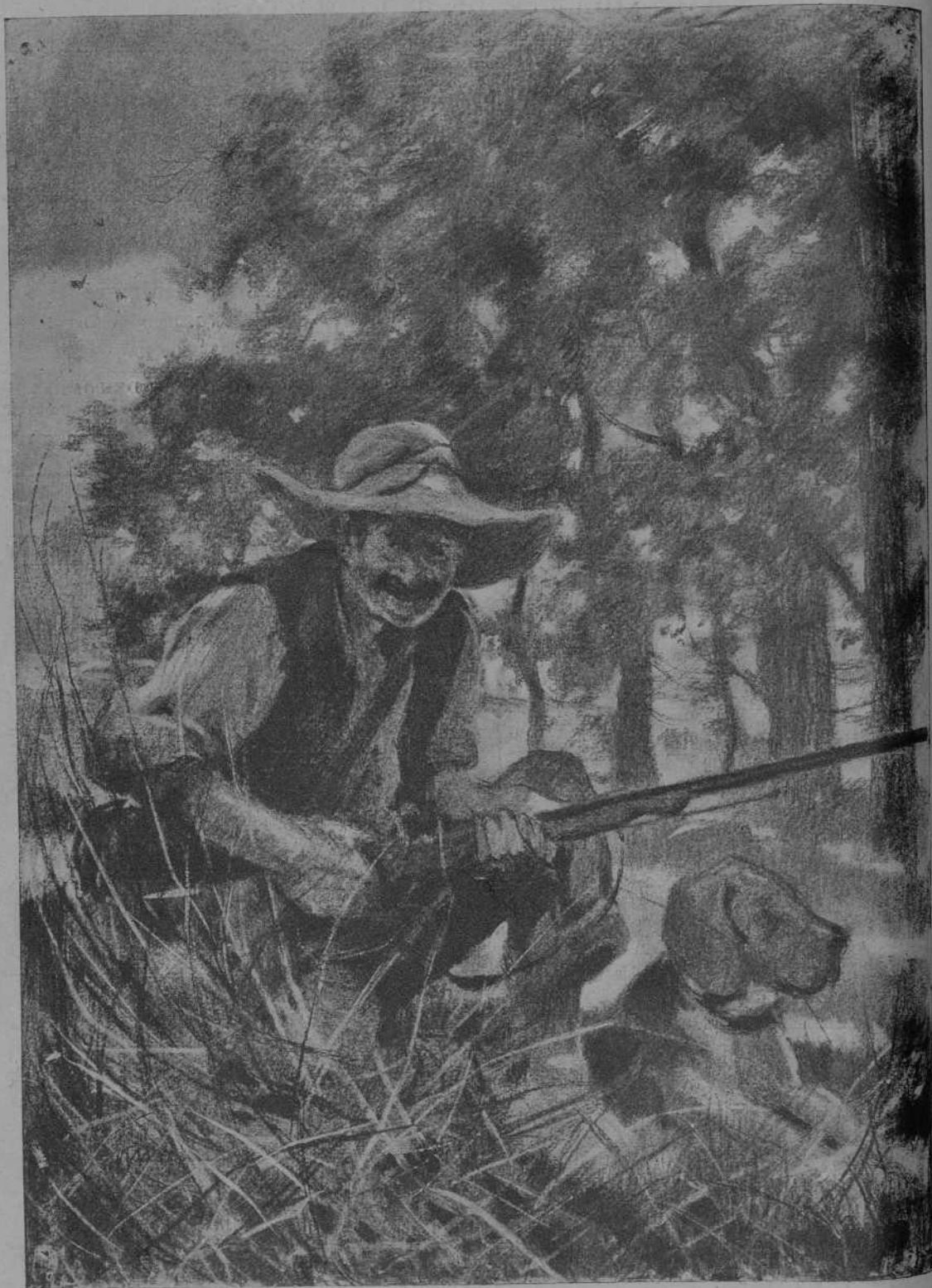
COLECCIÓN

DIAMANTE

Precio 2 reales.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

OBERTURA DE LA CASSA (per J. MIR.)

—Apa, Xato, espavilat; que si cassém dugas perdius, la primera será per mi y l'altra ... me la donarás